

Agenda!
blz 18 — X

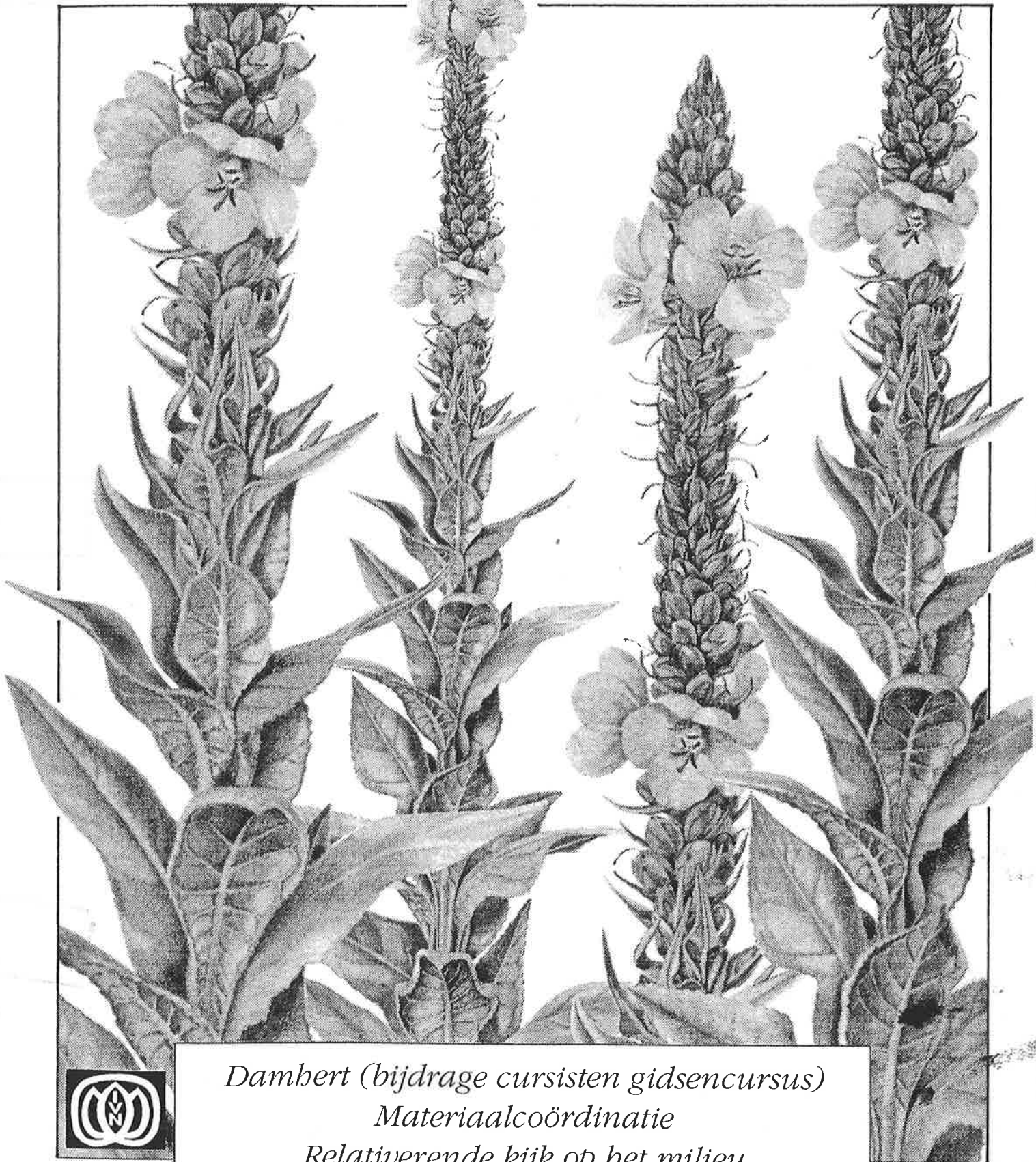
DE TOORTS

38

DECEMBER 1995, 13e JAARGANG

Contactblad van het IVN

afdeling Haarlem en omstreken

Damhert (bijdrage cursisten gidsencursus)

Materiaalcoördinatie

Relativerende kijk op het milieu

IVN ZAKELIJK

"De Toorts" is het contactblad van de IVN afdeling Haarlem en omstreken.
Het IVN (Vereniging voor Natuur- en Milieuedukatie) stelt zich ten doel: Het bevorderen van natuur- en milieubesef, door het organiseren en stimuleren van educatieve activiteiten in de ruimste zin van het woord.

Bestuur van de afdeling Haarlem en omstreken

Voorzitter

A.P. Hagens, Soestdijkstraat 30, 2012 KS Haarlem, Tel. 023 5312427

Secretaris

Mw. J. de Vries, Zwitserlandstraat 82, 2034 BN Haarlem, Tel. 023 5331557

2e secretaris

Vakant

Penningmeester

Mw. C.C. Allaert, Spaarndamseweg 270 rood, 2021 KB Haarlem

Leden:

H.P.J. van Bakel, Brederodelaan 39, 2061 KG Bloemendaal, Tel. 023 5393507

Mw. A. Wegman, C.Koetsstraat 58, 2036 AB Haarlem, Tel. 023 5352224

Jacq. de Jong, F. Netscherstraat 18, 2024 KS Haarlem, Tel. 023 5254941

Coördinatoren werkgroepen:

Werkgroep Exkursies: Eric van Bakel, Tel. 023 5393507

Werkgroep Publiciteit: Jan Rooymans, Tel. 023 5246488

Werkgroep Groene Winkel: Cock Meijer, Tel. 023 5247437

Werkgroep Kursussen: Anneke Wegman, Tel. 023 5352224

Werkgroep Kinderen: Hetty van Halder, Tel. 023 5246488

Werkgroep Tentoonstellingen: Jacques de Jong, Tel. 023 5254941

Werkgroep "De Toorts": Theo Litjens, Tel. 023 5280173

Werkgroep Lezingen: Jan-Willem van Velzen, Tel. 023 5291207

Jaarbijdrage (Leden en donateurs) f 25,-

Te storten op girorekening 5007954 t.n.v. IVN-afdeling Haarlem en Omstreken.

Leden ontvangen tevens "Mens en natuur" van het landelijk IVN.

Materiaalcoördinator

Annelies Botschuyver, Tel. 023 5317756

Ledenadministratie

Mw. J. de Vries, Zwitserlandstraat 82, 2034 BN Haarlem, Tel. 023 5331557

Redactie van "De Toorts"

Yvonne Beerthuizen, Caroline Dijkman, Jacques de Jong, Theo Litjens

Redactieadres

Jacq. de Jong, F. Netscherstraat 18, 2024 KS Haarlem, Tel. 023 5254941

Distributie van "De Toorts"

Tel. 023 5263735

Inhoud

Jaarwisseling	4
Gidsen op 't Spoor	6
Materiaalcoördinatie	7
Uitnodiging	8
Buurtgenoten	9
Nieuws uit de Groene Winkel	11
Kinderhoek	12
Wijzigingen ledenbestand	14
Doorlopende voorstelling	15
Ze hebben niet het flauwste begrip	17
Een relativerende kijk op "het milieu"	18
Stichting Vogelrampenfonds	19
Pieter Vermeulen Museum	21
De Heimanshof	22

VAN DE REDAKTIETAFEL

De leiding van de gidsencursus '94-'95 nam het initiatief een aantal opdrachten, uitgewerkt door de cursisten, ter beschikking te stellen voor publicatie in de Toorts.

De Toorts-redactie heeft een rubriek onder de titel "Gidsen op 't spoor" ingevoerd, waarin de werkstukken van de gidsen zullen worden gepubliceerd. Een eerste proeve daarvan is het stukje over het damhert. In komende Toorts-uitgaven zal een verdere selectie uit de vele onderwerpen worden gemaakt.

Zoals u wellicht zult weten, is reeds lange tijd gezocht naar een enthousiaste IVN'er, die de materiaalcoördinatie op zich zou willen nemen. In die behoefte is nu voorzien, zoals moge blijken uit een bijdrage in deze toorts van de materiaalcoördinator

door publicatie van een algemeen reglement.

Ook aan het milieu is in deze Toorts aandacht besteed met het artikel "Een relativerende kijk op het milieu". Het is een voordracht van haast kosmische dimensie. Geleerden wijzen ons op allerlei verschijnselen op grote schaal, die ons verhoudingsgewijs kleine wereldje omringen. Maar we kunnen toch best nog wel even rustig gaan slapen in de wetenschap, dat de op ons afkomende bedreigingen pas over miljoenen c.q. miljarden jaren werkelijkheid zouden kunnen worden.

Daarom wenst de Toortsredactie u toch een sfeervol en gelukkig Kerstfeest en alle goeds voor het komende jaar.

De redactie

Kopij voor het volgende nummer inleveren uiterlijk 1 maart 1996

Heel handig is het voor de Redactie als u uw ingezonden werk op een floppy aanlevert (inclusief een uitdraai van uw artikel). Tik de teksten zo eenvoudig mogelijk (platte tekst) d.w.z. maak het niet te mooi! De bewerking ervan is voor de redactie dan nog gemakkelijker.

JAARWISSELING

Zo aan het eind van het jaar wil ik graag met u terugblikken op het afgelopen verenigingsjaar en mogelijk ook al vooruit kijken naar 1996.

Allereerst wil ik al diegenen die zich afgelopen jaar als vrijwilliger weer voor onze vereniging hebben ingezet, bedanken. Die inzet loopt uiteen van natuurgids tot iemand die de TOORTS bezorgt. En hoewel de mate van inzet soms verschilt, zorgen al deze vrijwilligers er samen voor dat wij als IVN onze activiteiten kunnen ontplooiën. Mensen, bedankt daarvoor!

Het gevaar van terugblikken is dat je onherroepelijk iemand of iets vergeet. Toch wil ik hier het risico nemen en een opsomming maken van dié activiteiten die er afgelopen jaar uitsprongen. (Op onze algemene ledenvergadering van 27 februari a.s. komen alle werkgroepen aan bod).

Als eerste de Gidsencursus; na bijna 2 jaar cursus werden op 9 december de diploma's uitgereikt. Een enorme opgave, vooral van onze docenten en begeleiders. Met veel inzet en soms onder niet eenvoudige omstandigheden, hebben ze deze "marathon" volbracht. Ook voor de cursisten was het een lange zit; gelukkig is een flink aantal van hen nu al actief binnen onze afdeling. Ook vanuit de cursuswerkgroep is dit jaar invulling gegeven aan het landelijke thema 'Natuur in stad en dorp'. Door middel van een fietstocht door Schalkwijk is hier een aardige educatieve vorm gevonden om dit thema in te vullen. Ook in 1996 zal 'NISED' het thema zijn.

De Spaarnwoudedag kwam in de plaats van onze traditionele Polderdag in mei. Hoewel het evenement nog moet groeien, was er toch al een behoorlijke belangstelling voor de wandeling en fietstocht. Ook nieuw waren de kinderactiviteiten in de Haarlemmerhout. Hoewel de deelnemende kinderen erg enthousiast waren, hadden de organisatoren wel op wat meer belangstelling gehoopt. Over gebrek aan belangstelling op de Paddestoelendag hadden we niet te klagen; praktisch alle excursies waren vol bezet. Ook de dia-lezingen en de tentoonstelling trokken op dit grote evenement weer veel belangstellenden. Een prachtig herfstzonnetje maakte de dag compleet.

Nu we het toch over het weer hebben: wat was hij lang, droog en warm.... De zomer, heb ik het over. Gelukkig bleven in onze regio de bosbranden uit. (Over bosbranden gesproken, als u tijd hebt moet u eens een kijkje gaan nemen in de Kennemerduinen, waar in '94 een brand heeft gewoed. Ik was daar kort geleden en het is verrassend om te zien, hoe snel de natuur zich weer aanpast). Eind augustus stond als primeur een Roofvogel-excursie op het programma. Met meer dan 80 deelnemers, die o.a. vijf soorten roofvogels zagen, was het een groot succes.

Vanuit de bestuurlijke en organisatorische kant is er ook een aantal ontwikkelingen geweest. Zo heeft Annelies Botschuyver zich gemeld als materiaalcoördinator (elders in deze TOORTS leest u daar meer over). De werkgroep lezingen heeft veel werk verricht om de aanwezige dia's te sorteren. Ook verzorgden zij o.a. de Jac.P.Thijsses-lezing van 20 november j.l. Daarnaast heeft het bestuur initiatieven ontwikkeld om meer leden actief bij het IVN te betrekken. Dit blijft echter een zaak van lange adem.

Op 21 november is in Landhuis Duin en Kruidberg het Nationale Park Zuid Kennemerland officieel geïnstalleerd. Hoewel wij samen met andere natuurorganisaties in de stichting Zuid Kennemerland Natuurlijk nogal kritisch staan t.o.v. de invulling van dit Nationale Park, is het toch een mijlpaal in onze directe omgeving.

Vooruitblikkend naar 1996, staan er weer talloze grote en kleine activiteiten op het gebied van de natuur- en milieueducatie op ons programma. U bent hierbij alvast van harte uitgenodigd daaraan deel te nemen, hetzij in de organisatie, hetzij als deelnemer. In ieder geval hopen wij u te treffen op onze bijeenkomst van 8 januari a.s. waarop we graag met u het glas op een natuurlijk '96 willen heffen. Voor nu prettige feestdagen en een goede jaarwisseling.

Materiaalcoördinatie

Lang niet van gehoord!

REGLEMENT

ALGEMEEN

1. Wie een materiaal wil gebruiken, moet dit bij mij melden.
2. Het gebruik van materialen kan per direkt of op voorhand gemeld worden. De data van vooraf vastgestelde activiteiten (programma's van cursussen, tentoonstellingen, lezingen, etc.) gelden ook als melding vooraf.
3. Degene die het eerst reserveert, krijgt in principe de beschikking over het materiaal. Eventueel kan in overleg hiervan afgeweken worden.

MAGAZIJN

4. In het magazijn hangt een lijst van de daar thuishorende materialen. Hierop moet het gebruik van de materialen aangegeven worden. Het is daarbij zaak van te voren aan mij te vragen of de gewenste materialen al gereserveerd zijn. De lijst is bedoeld als overzicht ter plaatse. Mijn bestand is maatgevend voor het gebruik van materialen.
5. Na gebruik moeten de materialen op hun vaste plaats in het magazijn teruggezet worden. De volgende hoeft er dan niet naar te zoeken.
6. De coördinator van de Werkgroep Tentoonstellingen, Jacques de Jong, de coördinator van de Werkgroep Cursussen, Anneke Wegman, de materiaalcoördinator, Annelies Botschuyver en het NME Centrum hebben een sleutel van het magazijn.

bepaalde activiteit kan gebruiken.

Verder vond ik dat er meer kasten in het magazijn op het NME Centrum nodig waren. Alle materialen zouden hierin een vaste plaats kunnen krijgen.

Een telefoontje

Nu is het dan zover: ik heb alle materialen in een gegevensbestand ingevoerd. Uit dit bestand heb ik een lijst samengesteld van de materialen die gebruikt kunnen worden. In overleg met Fred Hagens, onze voorzitter, heb ik de hiernaast gepubliceerde werkwijze opgesteld:

Beschikking

Wellicht hebben enkele

Bestuursmededeling

Vooruitlopend op de convocatie, delen wij u thans reeds mee dat er op 27 februari 1996 een algemene ledenvergadering zal plaats vinden; plaats: Huis ter Kleef, Kleverlaan, Haarlem. Aanvang 20.15 uur.

JAARWISSELING

Zo aan het eind van het jaar wil ik graag met u terugblikken op het afgelopen verenigingsjaar en mogelijk ook al vooruit kijken naar 1996.

Allereerst wil ik al diegenen die zich afgelopen jaar als vrijwilliger weer voor onze vereniging hebben ingezet, bedanken. Die inzet loopt uiteen van natuurgids tot iemand die de TOORTS bezorgt. En hoewel de mate van inzet soms verschilt, zorgen al deze vrijwilligers er samen voor dat wij als IVN onze activiteiten kunnen ontplooiën. Mensen, bedankt daarvoor!

Het gevaar van terugblikken is dat je onherroepelijk iemand of iets vergeet. Toch wil ik hier het risico nemen en een opsomming maken van dié activiteiten die er afgelopen jaar uitsprongen. (Op onze algemene ledenvergadering van 27 februari a.s. komen alle werkgroepen aan bod).

Als eerste de Gidsencursus; na bijna 2 jaar cursus werden op 9 december de diploma's uitgereikt. Een enorme opgave, vooral van onze docenten en begeleiders. Met veel inzet en soms onder niet eenvoudige omstandigheden, hebben ze deze "marathon" volbracht. Ook voor de cursisten was het een lange zit; gelukkig is een flink aantal van hen nu al actief binnen onze afdeling. Ook vanuit de cursuswerkgroep is dit jaar invulling gegeven aan het landelijke thema 'Natuur in stad en dorp'. Door middel van een fietstocht door Schalkwijk is hier een aardige educatieve vorm gevonden om dit thema in te vullen. Ook in 1996 zal 'NISED' het thema zijn.

De Spaarnwoudedag kwam in de plaats van onze traditionele Polderdag in mei. Hoewel het evenement nog moet groeien, was er toch al een behoorlijke belangstelling voor de wandeling en fietstocht. Ook nieuw waren de kinderactiviteiten in de Haarlemmerhout. Hoewel de deelnemende kinderen erg enthousiast waren, hadden de organisatoren wel op wat meer belangstelling gehoopt. Over gebrek aan belangstelling op de Paddestoelendag

Vanaf het 2e jaar ontwikkelt zich bij het bokje een gewei. In april wordt dat afgeworpen, maar stilaan groeit er weer een nieuw, groter en sterker vertakt gewei. Ongeveer in 9 jaar is het gewei het sterkst ontwikkeld en vanaf dan zal het stilaan aftakelen. In een kudde zal de bok met het grootste gewei altijd de leider zijn.

Het voedsel bestaat uit gras en andere kruiden ook eten ze boomschors, waardoor ze wellicht schade kunnen aanrichten in bossen. Als ze een nieuw gewei krijgen, "vegen" ze dat (ook) aan bomen, dat gebeurt om het loshangende vel aan het gewei kwijt te raken.

Bij veel faunaliefhebbers leeft de wens om het damhert een vrij leven te geven buiten de gesloten wildbanen op de Veluwe. Er is gedegen onderzoek nodig naar de omvang van de groepen die het milieu kan dragen zonder dat schade wordt gedaan aan bos- of akkerbouw. Damherten kunnen toe met een klein leefgebied, wellicht is het mogelijk om deze soort een eigen plaats te geven in onze natuur.

Marian Laan. jan. '95.

Bron: knipselkrant bibliotheek.

Materiaalcoördinatie

Lang niet van gehoord!

REGLEMENT

ALGEMEEN

1. Wie een materiaal wil gebruiken, moet dit bij mij melden.
2. Het gebruik van materialen kan per direkt of op voorhand gemeld worden. De data van vooraf vastgestelde activiteiten (programma's van cursussen, tentoonstellingen, lezingen, etc.) gelden ook als melding vooraf.
3. Degene die het eerst reserveert, krijgt in principe de beschikking over het materiaal. Eventueel kan in overleg hiervan afgeweken worden.

MAGAZIJN

4. In het magazijn hangt een lijst van de daar thuishorende materialen. Hierop moet het gebruik van de materialen aangegeven worden. Het is daarbij zaak van te voren aan mij te vragen of de gewenste materialen al gereserveerd zijn. De lijst is bedoeld als overzicht ter plaatse. Mijn bestand is maatgevend voor het gebruik van materialen.
5. Na gebruik moeten de materialen op hun vaste plaats in het magazijn teruggezet worden. De volgende hoeft er dan niet naar te zoeken.
6. De coördinator van de Werkgroep Tentoonstellingen, Jacques de Jong, de coördinator van de Werkgroep Cursussen, Anneke Wegman, de materiaalcoördinator, Annelies Botschuyver en het NME Centrum hebben een sleutel van het magazijn.

WERKGROEPEN

7. De materialen die bij leden van een werkgroep thuis zijn, staan bij mij in het bestand. Ik kan inlichtingen verstrekken over het eventueel gebruik van deze materialen. Degene die zo'n materiaal wil gebruiken moet dit rechtstreeks regelen met degene die over het materiaal beschikt. Ook moet hij aan mij melden wat en wanneer hij dit gebruikt.

VAN DERDEN

8. De materialen van derden die aan onze afdeling ter beschikking zijn gesteld, staan ook in het bestand. Zij kunnen gebruikt worden onder bepaalde voorwaarden, zoals toezicht, een afsluitbare vitrine of aanwezigheid van de eigenaar.

AANSCHAF

9. De aanschaf van materialen moet aan mij worden gemeld, zodat deze in het bestand kunnen worden opgenomen.

Je ziet: een telefoontje aan mij verschaft veel duidelijkheid. Ik hoop dat op deze manier het gebruik van materialen soepel zal verlopen.

Van liever lee
Toen ik ongeveer een jaar geleden hoorde dat het bestuur een materiaalcoördinator zocht om de bezittingen van de afdeling inzichtelijk te maken, leek mij dat een uitdagend karwei. Sinds die tijd legde ik mijn oor te luisteren om er achter te komen hoe het allemaal toeging met de materialen. Hier en daar werd mij wat informatie toegespeeld. De coördinatoren van de werkgroepen waren allen behulpzaam. Van liever lee inventariseerde ik alles. Het werd mij verder duidelijk wat de gang van zaken was bij het gebruik van de materialen.

Dé oplossing

Af en toe werd mij gevraagd of onze afdeling een bepaald artikel in zijn bezit had. Dit bracht mij op het idee meer op te stellen dan het overzicht dat het bestuur wenste. Door mijn functie van materiaalbeheerder van de Werkgroep Lezingen had ik het kaartenbakprogramma Rapid File ter beschikking. Dit programma zou mij ook nu goed van pas komen. Naar mijn idee was een uitleensysteem dé oplossing om niet alleen een beeld te krijgen van de bezittingen, maar ook van waar de materialen zijn. Bovendien leek het mij een goed plan reserveringen mogelijk te maken. Dan weet iemand zeker dat hij iets voor een

Annelies Botschuyver

bepaalde activiteit kan gebruiken.

Verder vond ik dat er meer kasten in het magazijn op het NME Centrum nodig waren. Alle materialen zouden hierin een vaste plaats kunnen krijgen.

Een telefoontje

Nu is het dan zover: ik heb alle materialen in een gegevensbestand ingevoerd. Uit dit bestand heb ik een lijst samengesteld van de materialen die gebruikt kunnen worden. In overleg met Fred Hagens, onze voorzitter, heb ik de hiernaast gepubliceerde werkwijze opgesteld:

Beschikking

Wellicht hebben enkele van jullie materialen thuis, die je ter beschikking wilt stellen. Ik wil je verzoeken dit dan aan mij te melden. Je kunt altijd voorwaarden verbinden aan het gebruik van je materialen, zoals je in punt 8 kunt lezen.

Antwoordapparaat

Over enige tijd zal de Werkgroep Lezingen zover zijn dat zij dia's uit kan lenen. In het volgende nummer van De Toorts zal ik jullie daar meer over vertellen. Maar je kunt me ook nu al bellen. En voor degenen die mij beter kennen: ik heb binnenkort een antwoordapparaat.

Uitnodiging

IVN Nieuwjaarsfeest in Ter Kleef

Ja, een Nieuwjaarsfeest in het Natuur - en Milieucentrum Ter Kleef aan de Kleverlaan te Haarlem. Om allen die het IVN een warm hart toedragen en het vele werk vrijwillig verzetten, ook eens te fêteren. Omdat dat wel eens goed is. En ze dat ook verdienen!

Daarom willen we jullie allemaal uitnodigen om op **Maandag 8 januari 1996 om 20.00 uur** in Ter Kleef aanwezig te zijn. Deze avond wordt verzorgd door de Kinderwerkgroep. Alle werkgroepen zullen de komende jaren aan bod komen met hun eigen programma voor een dergelijke avond.

Wat kan men verwachten? Allereerst is er koffie en thee voor de aanwezige gasten. Aansluitend zal Martin Daalmeyer een dialezing houden die ongeveer een half uur zal gaan duren, met het toepasselijke thema: **"Elke dag is een nieuwjaarsdag"**.

Daarna zal er zeer zeker ruimte zijn om bij te praten, nieuwtjes uit te wisselen, de laatste roddels in circuit te brengen en gewoon te kletsen. Een hapje en een drankje komen daarbij, maar dat spreekt natuurlijk vanzelf op een feestje...

Om enig zicht te hebben in de omvang van de massa die natuurlijk gaat komen, willen wij graag een briefje/briefkaartje ontvangen vóór 1 januari 1996. Je kunt je Ja-berichtje sturen naar de IVN-Kinderwerkgroep p/a Hetty van Halder, Snelliusstraat 40, 2014 EA Haarlem.

Hopelijk tot ziens op Maandag 8 januari 1996 in Ter Kleef!

Van de Kinderwerkgroep alias Feestcommissie.

Oproep... Oproep... oproep... oproep... oproep

Het Distriktsbestuur kampt al geruime tijd met een tekort aan bestuursleden. Omdat Martin Broer binnenkort ook reglementair moet aftreden, wordt het probleem nog nijpender. Dit terwijl de taken van het Distriktsbestuur steeds zwaarder worden (bijvoorbeeld de Distrikts-kadervorming, die pas is opgestart).

Het Distrikt vormt een belangrijke schakel tussen alle afdelingen en het landelijk. Zeker in deze tijd, waarin beter moet worden samengewerkt. Ook bij bijvoorbeeld een strategisch beleid kan het Distriktsbestuur een belangrijke rol spelen. En om dit soort dingen in de komende tijd nog fatsoenlijk uit te kunnen voeren, heeft het Distriktsbestuur dringend nieuwe mensen nodig.

Voor meer informatie of voor aanmeldingen, bel met Joka van Gosliga, tel. 02286-2485. Denk niet: als ik niet kan, zal een ander ook wel niet kunnen, maar vertel het verder.

Buurtgenoten

Tot mijn opluchting is het mij weer gelukt een buurtgenoot voor u te vinden die groot, zwart en veelpotig is en zich bij voorkeur in rottende substantie ophoudt. Een heimelijk type dat volgens de boeken algemeen is in Nederland en dat er vervaarlijk en strijdbaar uitziet. Waarschijnlijk is zijn naamsbekendheid niet zo groot, daarom leek het mij wel nuttig deze kleine scharrelaar aan u voor te stellen. Zijn Latijnse naam luidt *Ocypus Olens*, maar vrienden mogen hem stinkende kortschildkever noemen.

Als je een kever onder de loep gaat nemen kom je er heel snel achter dat zulks niet echt een simpele zaak is. Je wordt om de oren geslagen met families, soorten en ondersoorten en andere ongein die generaties biologen hebben bedacht om de zaak over-zichtelijk te houden. Kevers (Latijn Coleoptera) zijn de meest succesvolle groep onder de insekten, werd mij schriftelijk meegedeeld. Zij hebben zich verenigd in een half miljoen soorten, waarvan er in Nederland ca. 3800 rond dwalen, verdeeld over een kleine honderd families. Nu ga ik u en mezelf niet vermoeien met allerlei getallen en klinkende namen. Ik wil alleen kwijt dat de familie kortschildkever (voluit Staphylinidae) 2000 Europese soorten telt, die met hun 2,5 cm tot de grootste kevers van Midden Europa behoren.

Onze *Ocypus* is gebouwd volgens het beproefde en klassieke insektenmodel: een kop, een borststuk en een achterlijf. Het is een slank, diepzwart dier met een

mooie matte glans. De kop is groot met donkere facetogen en indrukwekkende kaaktangen. Het dier heeft vrij korte draadvormige antennes, waaraan een batterij reuk- en tastorganen vastzit. Zoals zijn naam al aangeeft heeft hij korte rugschilden die het gesegmenteerde achterlijf voor een groot deel onbedekt laten.

Omdat de kortschildkever een loopkever is en zich met een flink vaartje door het leven begeeft, is hij voorzien van zes lange elegante poten waarmee hij een flinke sprint kan trekken. Aangezien de kortschild een roofdier is dat veelvuldig in de benen moet voor zijn dagelijks maal is hij effectief en gestroomlijnd opgezet. Geen wilde uitwassen op het hoofd, geen buitenissige uitsteeksels op de onderdanen zoals sommige opzichtige verwanten hebben. Een echte jager heeft helemaal niets aan poespaspoten.

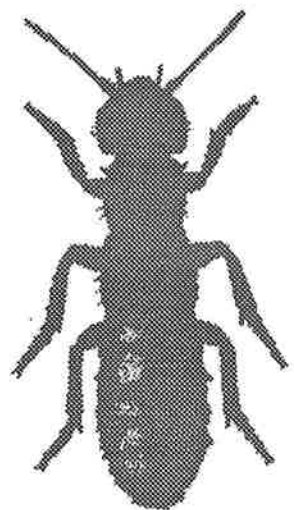
De kortschildkever heeft de bouw en het instrumentarium van de overtuigde vleeseter. Culinair aanvaardbaar zijn slakken, wormen, rupsen, maden en larven van een heleboel andere insekten. De kever wordt dan ook veelvuldig aangetroffen in vermolmd hout, composthopen en onder rottende bladeren.

Hij gebruikt zijn sterke grijptangen om zijn prooi beet te pakken. Vervolgens wordt in de bijtwond de inhoud van de middendarm gespoten, die allerlei handige verteringssappen bevat. Deze maken korte metten met de eiwitten en vetten van het slachtoffer en lossen de weke delen op. Als de prooi een

acceptabel niveau van papperigheid heeft bereikt wordt deze door de kever opgezogen.

Als de kortschildkever zich bedreigd voelt zal hij niet aarzelen het voorwerp van zijn angsten een flinke knauw te geven. Dit heb ik eens proefondervindelijk kunnen vaststellen toen ik het beestje oppakte om het van dichtbij te bekijken. Binnen de kortste keren hing het kleine kring in mijn vinger en werd ik flink in de tang genomen. We kwamen beiden met de schrik vrij, en ik heb nooit meer een kortschildkever opgepakt, tenzij hij erg dood was.

Het leven van deze trippelaar draait duidelijk om jagen en eten. Dit enigszins eentonige bestaan wordt op een gepast moment doorbroken door

STINKENDE
KORTSCHILDKEVER

handelingen die moeten resulteren in het voortbestaan van de soort. De hofmakerij bestaat uit een korte balts en als ze beide op de juiste golflengte zitten uit een nog kortere paring waarbij het kereltje op haar rug klimt en zich stevig vasthoudt. Na ongeveer een minuut zit het er op. Aangezien de boeken niet reppen van enige huwelijksrouw zullen de beide dieren na deze

stormachtige ontmoeting wel ieder huns weegs gaan. Het vrouwtje zoekt een geschikte plek om de kleine witte eieren op af te zetten. Meestal in de onmiddellijke nabijheid van een voedselbron, zodat de kleinen meteen uit het ei aan tafel kunnen. De eieren worden in de grond gelegd, en hiermee acht het vrouwtje zich van verdere plichten jegens het nageslacht ontheven.

De borelingen worstelen zich met behulp van een eitand uit hun nauwe behuizing. Een kortschildkleuter is langgerekt en zwart, met gladde platen. Het is net zo'n snelle loper als de ouders en houdt er een actieve levensstijl op na, jagend op kleine insecten. De ontwikkeling van de larven is afhankelijk van het voedselaanbod en de temperatuur. Het larvenstadium kan enkele weken

duren en wordt gekenmerkt door groei door middel van een aantal vervellingen. De jongen stropen de oude chitinehuid af en vervangen deze door een ruimer zittend jasje. Voordat de kleine de volle glorie van het volwassen dier bereikt, moet hij naar oud insektengebruik nog een derde stadium doormaken: die van pop. De dreumes zoekt voor zijn laatste en definitieve verandering een verborgen plekje enkele centimeters onder de grond. Het dier maakt voor zichzelf een knusse wieg die kunstzinnig wordt bekleed met houtmool en aarde. In dit poppenwiegje worden de larvale organen afgebroken en deze ombouw duurt enkele weken. De jonge volgroeide kever (imago genoemd) wordt niet meer groter, daar is zijn pantser veel te star voor. Vaak blijft hij gezellig en warm overwinteren in zijn wieg om in het voorjaar triomfantelijk bovengronds te komen. Ook de volwassenen overwinteren op een plezierig plaatsje, waarbij alle lichaamsfuncties tot het minimum worden teruggebracht. De voorjaarszon lokt ook hen uit de winterdut.

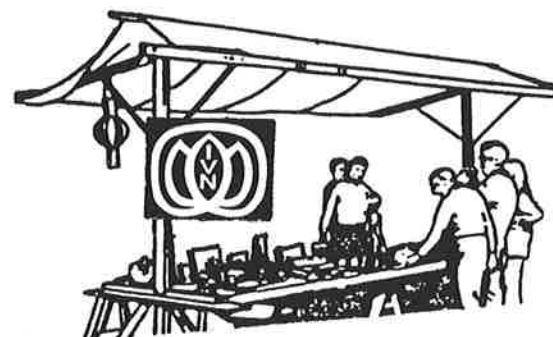
Kortschildkevers zijn geen gezelligheidsdieren. Hun enige passie is jagen, en verder hebben ze geen boeiende hobbies.

Ze zijn eenvoudig van opzet en wars van de grilligheden die menig kever zo opvallend maken. Het dier is niet schadelijk en voelt zich opperbest in uw tuin. Hij wil wel graag met rust gelaten worden, en onderstreept dit verlangen door het afscheiden van een penetrant lichaamsgeurtje. Dit laat zich nog het best omschrijven als niet meer zo verse uitwerpselen.

Eerbiedige benadering is derhalve zeer aan te bevelen.

Het is maar dat u het weet.

Yvonne Beerthuizen

Het Natuurboek voor Kinderen

In september j.l. uitgegeven met medewerking van Natuurmonumenten en IVN. Een helemaal in Nederland gemaakt boek vol met leuke verhalen over de natuur en allerlei ideeën voor praktische onderzoekjes.

Geschreven door Bas van Lier en geïllustreerd door Henk Kneepkens.

Nu in de Groene Winkel voor IVN-leden f 16,50.

Verjaardagskalender Oecologische Flora

Met deze Flora-verjaardagskalender kunt u extra genieten van de mooiste aquarellen van wilde planten en insecten uit de serie van de Oecologische Flora.

Door het mooie kleurgebruik en de perfecte details, zijn de illustraties een lust voor het oog!

Eén maand per pagina. Prijs in onze Winkel f 22,95.

Het Bomenboekje

In het Bomenboekje staat van alles

Nieuws uit de Groene Winkel

over veel voorkomende bomen. Het gaat vooral over de betekenis van bomen voor insecten, vogels en mensen. En natuurlijk is er in te vinden hoe je de hoogte van een boom meet, en leuke dingen van boomvruchten kunt maken. Prijs in onze winkel f 4,95.

Vademecum Wilde Planten

Een onmisbaar boek voor ecologisch beheer van wilde planten en vegetaties, geschreven door een expert bij uitstek, Arie Koster.

Dit is het eerste boek in West-Europa, waarin van iedere plantensoort wordt opgegeven welk beheer nodig is voor haar instandhouding. Dit boek is heel sterk op de praktijk van het stedelijk groen gericht. Verder wordt voor veel soorten opgegeven in welke situaties ze kunnen worden toegepast.

320 foto's, 80 tekeningen. 256 blz. Prijs in onze Winkel f 32,95.

Het Kringloopboek

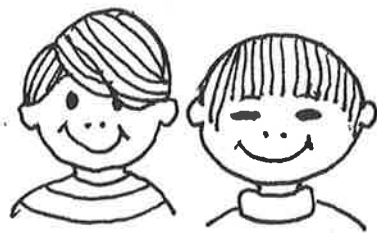
Dit jeugdboek vol tekeningen van Pat Cupples en geschreven door Beth Savan, gaat over verschillende kringlopen, over kleine of grote cycli van bv. water, voedingsstoffen en zuurstof. Ook dit boek geeft tips over wat je zelf kunt doen. Met ruim 20 experimenten die je zelf kunt uitvoeren. 96 blz. Prijs in onze Winkel f 28,95.

Cock Meijer. tel. 023-5247437

Ook van die dagen
dat u best wel wat kleur- en smaakstoffen
zou kunnen gebruiken?

Sommige vogels eten liever van de grond,
dus strooi:

ONGEZOUTEN PINDA'S
HAVERMOUT
STUKJES FRUIT
BROODKRUIMELS
KOEKKRUIMELS
ROZJEN
GEKOOKTE AARDAPPELS
of
GEMENGD ZAAD UIT DE DIERENWINKEL

Ook kan je zelf in de loop van het jaar
zaad verzamelen, zoals:

UITGEBLOEIDE DISTELS
KATJES VAN BERKEN
VLEUGELTJES VAN ESDOORN
TASJES VAN HERDERSTASJES
PITTEN VAN APPELS
PITTEN VAN PEREN
PITTEN VAN MELOENEN
ALLERLEI SOORTEN BESSEN (WEL DROGEN!)

te klein
moet min. 15 mm
zijn.

Als je de zaadjes vermengt met rundervet,
heb je een mooie vetbol!

Wanneer je aan de slag gaat en verschillende
dingen voor ze klaarmakt, zul je zien
dat er ook verschillende vogels op af komen.

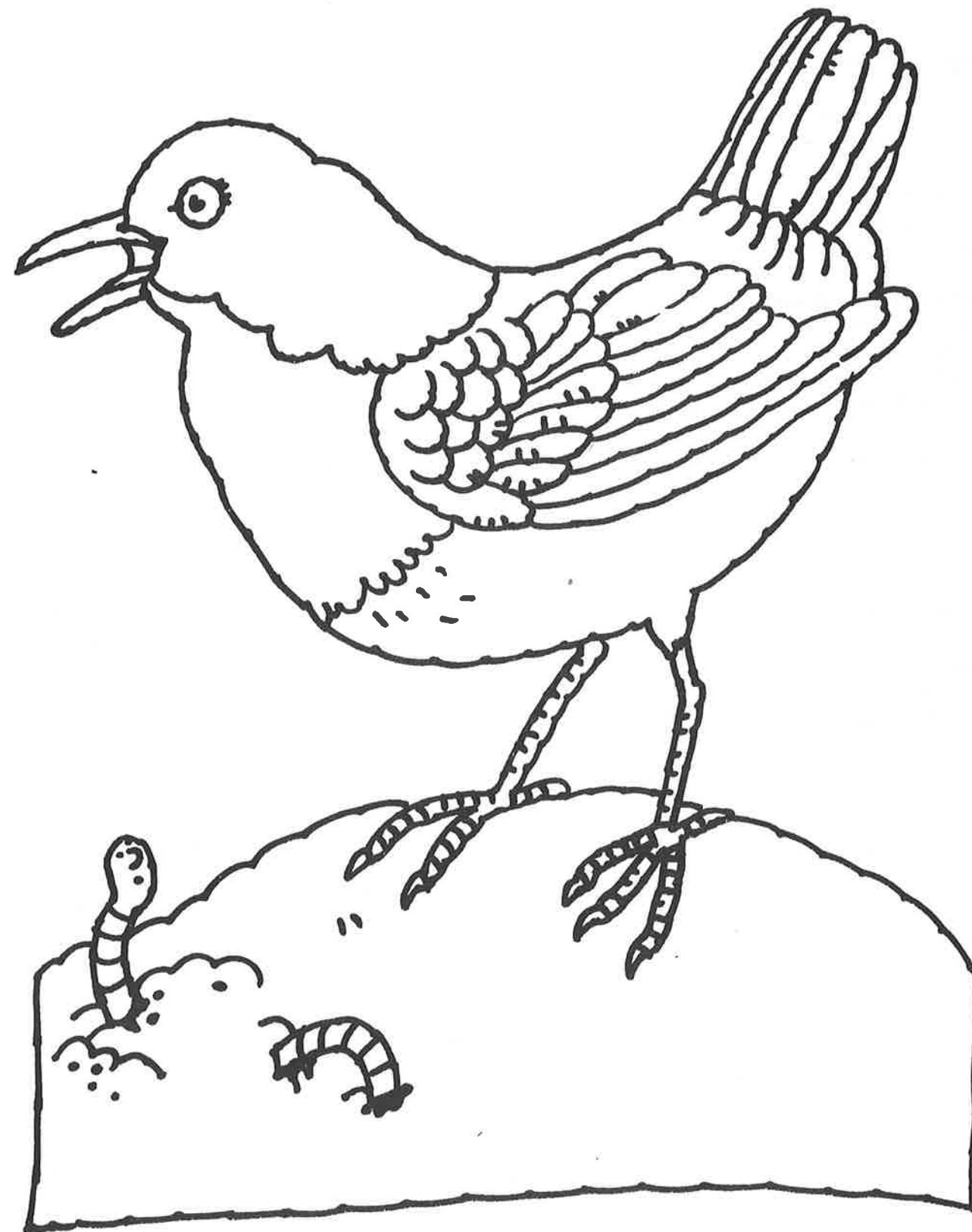
Sukses!

* ANNEMARIE VESTERS *

NDE VOORSTELLING DOORLOPEND

Per deze TOORTS bij u in de brieven-
valt, is de winter bijna begonnen.
De komende tijd van het jaar gaat
belangstelling vooral uit naar de

De heggemus maakt het weinig uit: hij
taalt evenmin naar de veel nadrukkelijker
aanwezig zijnde huismussen. Ze botsen
wel eens tegen elkaar, maar daarbij valt

*Sommige vogels eten liever van de grond
dus strooi:* ONGEZOUTEN PINDA'S
HAVERMOUT
STUKJES FRUIT
BRONDKRUIJMEIS

Nieuwe leden:

Mw. L. Bey
Scheepersstraat 30A
2021 BJ Haarlem

Mw. N.R. Weide
Duinlustparkweg 30
2081 EC Santpoort-zuid

Nieuwe donateurs:

Mw. J. Mantel
Scheepmakersdijk 30rd
2011 AT Haarlem
tel: 5334743

Opgezegd:

W.N.M. Apswoude (L)
Mw. D. de Jong (D)
C. Kalkman (L)
J.J. Kuipers (L)

Adreswijziging:

Dhr. E. van Bakel (L)
Nieuw:
Brederodelaan 39
2061 KG Bloemendaal
tel: 5393507

Mw. R. Pennekamp (L)
Nieuw:
Mr. Troelstrastraat 62/16
2042 BT Zandvoort

Dhr. P. de Vocht (L)
Nieuw:
Van Zeggelenstraat 53
2032 WE Haarlem
tel: 5355421

Overige wijzigingen:

G. Ariese
Vondelweg 186
2025 AG Haarlem
wordt donateur

Mw. J.M. Voolstra-de Rooij
Hobbemastraat 29
2042 VW Zandvoort
wordt donateur

*te klein
meer 15mm
zijn*

PENDE VOORSTELLING DOORLOPEND

Wanneer deze TOORTS bij u in de brievenbus valt, is de winter bijna begonnen. In de komende tijd van het jaar gaat mijn belangstelling vooral uit naar de vogels in onze tuin. Zij voelen zich er aardig thuis. En omdat zij het zijn die in de winter het meest gebruik maken van onze hof, wil ik graag eens vertellen wat ik door het raam zoal zie. Beschouw ik de ruit als filmdoek, dan ben ik getuige van een doorlopende voorstelling.

Helaas komt het maar sporadisch voor dat ik een bruin vogeltje over de plaats zie schieten, dat zich direct achter de violenbak verstopt. Pas wanneer hij langs de drempel van de schuur hipt, zie ik hem goed. Zijn spitse snauveltje en donkere rug zijn niet half zo kenmerkend als het immer opstaande staartje. Zelfs de Vogelbescherming vindt dat de winterkoning 's winters moeilijk te voeden is. Hij eet dan ook alleen maar insecten en die weten zich goed te verstoppen. Ook mijn klein jantje vindt niets en gaat weer op de wieken.

Een andere vogelsoort die alleen komt 'buurten' als er sneeuw ligt, is de vink. In zijn prachtige verenpak stapt het mannetje door de tuin. Onderwijl beweegt hij zijn kopje van voor naar achter en doet denken aan een duif. Zijn vrouwtje scharrelt meestal elders in de tuin rond.

Nog zo'n leuke bezoeker is de roodborst. Na de landing vlak bij het hek, kijkt hij op hoge poten staand in het rond. Dan loopt hij het perk in en begint in het zand te wroeten. Dat is altijd aan de zelfde kant van de tuin. Waarschijnlijk omdat de heg die hier staat, bij de burens wordt afgezet met een schutting. Van die kant valt dus geen gevaar te verwachten. Bovendien staat daar een altijd groene struik, die enige bescherming biedt. Voelt de roodborst zich onveilig, dan spurt hij naar die struik, gaat er onder staan en wacht af. Wordt het te eng, dan smeert hij 'm; valt het mee, dan smikelt hij lekker verder. Te oordelen naar de klankkast die hij in het voorjaar opentrekt, is het echt een mannetje. Het is duidelijk dat hij niet van drukte houdt, maar met de echtparen heggemus en merel kan hij het wel vinden.

De heggemus maakt het weinig uit: hij taalt evenmin naar de veel nadrukkelijker aanwezig zijnde huismussen. Ze botsen wel eens tegen elkaar, maar daarbij valt geen onvertogen woord. Ze weten dat het geen moedwil is!

Waar de roodborst het zand in kruipt, blijft de heggemus op de tegels. Pa en moe pikken wat af! En zonder opkijken! Het zijn net stofzuigers. Kent u die vrolijk gekleurde huishoudapparaten met een gezicht en een naam erop? Naar hen heb ik het heggemussenpaar genoemd: Henry en Henriëtte.

Het verschil met de huismus is groot. De snavel van de huismus is gebouwd op zaad, terwijl het veel spitsere gereedschap van de heggemus er op duidt dat hij ook wel eens wat anders lust. Bovendien is de heggemus bruin met grijs, en mist dus de zwarte nuances die de huismus zo zijn eigen charme geven.

Speciaal voor de huismus halen we 's winters bij de supermarkt een zak broodafval van de snijmachine. We mogen het gratis meenemen, dus daar vallen we ons geen bult aan. Een zak zaadjes en haverhout kosten wat meer, maar het is voor een goed doel. 's Morgens als het net licht is en in de namiddag krijgen ze wat van me. Zodra ik met m'n broodzak naar buiten kom, waarschuwen ze elkaar en tegen de tijd dat ik klaar ben (ik strooi op drie plekken), vliegen ze er op aan. Soms, als ik wat later ben, zitten ze met hun gebolde lijfjes op het plaatsje en kijken smekend naar binnen.

Als ik pas gestrooid heb, komen ook de zwarte heren met hun spikkeltjespak aanwaaien. Met felle bewegingen schrokken de spreeuwen het leeuwendeel op. Vermoedelijk zijn het steeds andere, want ik zag er eens een die een klauwtje miste. Hierdoor had hij wat weg van Peter Stuyvesant met zijn houten been. Het beestje was niet minder fel dan zijn soortgenoten, maar ik heb hem nooit meer teruggezien. Dat spreeuwen ook nog wel wat anders lusten, blijkt duidelijk als de druiven rijp zijn. Het is vergeefse moeite om ze met zilverpapiertjes af te schrikken. Het is niet erg dat ze die groene vruchtjes zo lekker vinden, maar ze kunnen zo bekvechten met elkaar....!

Hun ware tegenpolen zijn de merels. Die pikken rustig de haversmout op, of dribbelen door het perk en vangen daarbij een malse worm. Dit fraai in hun veren zittende paar zie ik graag komen.

Zo tegen het eind van de winter, in maart, komen er wel eens andere gasten. Het ene jaar zijn dat groenlingen (een mannetje met twee wijfjes), het andere jaar zijn het sijsjes. Het mannetje heeft een parmantig uiterlijk door zijn donkere kruin en kin. Het meer gestreepte, elegante wijfje is altijd in zijn buurt. Ze eten zich rond aan de pinda's in de zakjes aan de waslijn. Twee weken later zijn ze even onopvallend vertrokken als ze gekomen zijn. Waarschijnlijk hebben ze hun tocht naar de thuisbasis in midden Scandinavië voortgezet.

Natuurlijk hebben de huismussen ook plezier van de pindazakjes. De mannetjes hangen vanaf de eerste dag al aan de zakjes; de wijfjes proberen het soms als kolibrie, maar dat werkt niet. Ze blijven het proberen en sommige lukt het nu er aan te hangen, maar andere wachten lijdzaam op de grond tot er wat afvalt. Als het geregend heeft, moet ik wel eens om ze lachen. Ze kunnen dan zo leuk in de heg zitten met hun kopjes buiten boord. Het is dan net een muur die bezaaid is met jachttrofeeën. Gelukkig vliegen ze regelmatig weg....

Het meeste plezier heb ik nog van de

kool- en pimpelmezen. Deze nieuwgierige buitelaars vermoeden overal verstopt smikkelgoed. Ze struinen lege potjes af, verdwijnen soms in de schuur en koeke-loeren zelfs in de slopen die aan de lijn hangen. De kokosnoot is aanvankelijk taboe. Pas als we er een pindazakje in hangen, gebruiken ze hem als zitje. Op een dag schuurt er één z'n snavel aan af en.... Als een lopend vuurtje gaat het door de wijk: 'Ik heb wat lekkers gevonden!!!'

De ontmoetingsplaats bij uitstek is mijn drinkbak. 's Winters sleep ik hem vaak 's avonds naar binnen. Het enige dat ik verder onderneem om bevriezing te voorkomen, is er een krant onder te leggen. En bevriest het toch, dan is er in de keuken warm water genoeg om dat probleem op te lossen. Zout gebruik ik in geen geval! Eerlijk gezegd hebben mijn gevederde vriendjes 's zomers veel meer plezier van dit bakje. Daar vertel ik graag een volgende keer over.

In maart begin ik het voeren af te bouwen. Eerst alleen nog 's morgens, en als het erg koud is, 's middags nog eens. Dan om de dag, en van lieverlee alleen als de thermometer onder nul wijst. Wanneer eind maart de pindazakjes leeg zijn, vervang ik ze niet meer. Vanaf dat moment zijn ze weer op zichzelf aangewezen.

Yolanda Gieling

idem
Geboren
op 8 november
1995:

Wouter Kuipers

Zoon van Leonie Bey en
Peter Kuipers
Scheepersstraat 30^a - Hrlm

ze hebben niet het flauwste begrip...

Ja, met mevrouw Merel? O, Mary, je spreekt met Dolly Spreeuw! Kind, ik heb je in eeuwen niet gezien. Telkens denk ik, waarom komt Mary nou niet 's eventjes aanvliegen. Wat zeg je? Ja, natuurlijk, ik begrijp het best. Dat hebben we allemaal, men zit aan z'n nest gekluisterd om deze tijd, is 't niet zo? Plicht, plicht, plicht!

Vertel eens, hoeveel heb jij er? Vijf? O, ja? en allemaal gezond? Wat zeg je, gaan ze al uitvliegen? Je méént het! Ik zou maar oppassen, Mary, die voorlijke kinderen, nou, daar komt zelden iets goeds van, denk maar aan die kinderen van Tine Vink, allemaal opgevreten, nog voor ze in de puberteit waren. Tja, te vlug uitgevlogen....

Ik? Ik heb er vier, of liever gezegd, ik had er vier. De jongste, Kareltje, was niet helemaal in orde. Nee, treurig hè? We hebben hem het nest uitgegoid. Ik zeg nog tegen John: zullen we er een dokter bijhalen, maar hij zegt, nee, zegt hij, mik hem er ineens uit, 't is voor het kind z'n bestwil. Sneu, niet? Maar de anderen! O, Mary, je zou ze moeten zien! Niet omdat het m'n eigen kinderen zijn, hoor, helemaal niet, maar ze zijn zo BIJZONDER. De manier, waarop ze hun bekken open-sperrren, is al zo bijzonder intelligent!

Jullie wonen in de Apollolaan, hè? Nou, nou, een mooie stand, zeg! 'k Heb alleen gehoord dat er wel erg veel katten zijn. Nou, schrik maar niet, jou zullen ze niets doen, jij bent zo flink, Mary!

Nee, wij hebben weer onze oude muur in de tuin op de Herengracht. Daar komen we ieder jaar terug, dat is onze zomerresidentie, een keurig gat in de muur, een echt gedistingeerd gat, je moet eens gauw komen kijken. Ik heb altijd het idee dat de wormen hier deugdelijker zijn dan in Zuid. Misschien een idee, hoor, maar vanmorgen had ik er een, waarvan ik dacht: Kijk, dat is nou weer eens een echte voor- oorlogse worm.

Wat zeg je, met John? O, met John gaat het maar al te goed! Je weet hoe ze zijn, ja precies als met jouw Henk. Ze hebben niet het flauwste BEGRIP, Mary, niet het flauwste.

idem

Wat ik allemaal doorstaan heb, eerst met dat nest bouwen.... dan kwam hij toch telkens weer met een verkeerd strootje aan-dragen! Zó on-handig, hè, en altijd met z'n

gedachten ergens anders.... En dan, hoeveel weken heb ik niet op die eieren gezeten? Moet je niet denken. dat hij één ogenblik consideratie had!

Nou ja, voor eten moest hij zorgen, daar kon hij niet onderuit, maar om nu eens te zeggen: vrouwtje, ik ga wel een weekje zitten, ga jij maar gezellig in de magnolia.... niks, hoor!

Zingen, ja, dat kon hij. Terwijl ik hier maar één gedachte had: m'n eieren, zat hij daar maar van tureluut in de pere-boom. En zó hard en zó lang, dat hij alle fatsoenlijke huisvaders uit de tuin meesleepte!

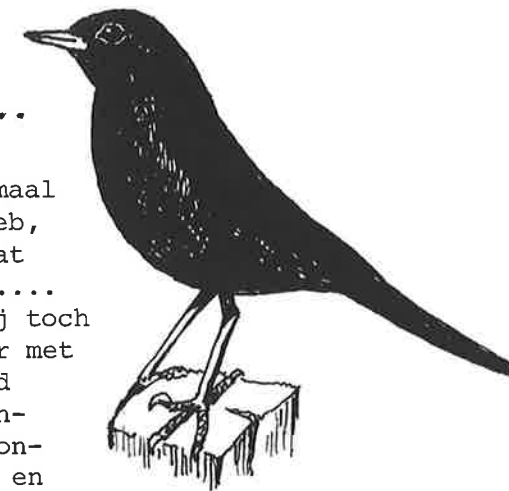
Nu nog moet ik telkens zeggen: John, je kinderen gapen van de honger, heb ik een band-leider getrouwd?

En dan maar z'n veren opstrijken en met z'n snavel pronken, of het niets kost. Op dit moment weer: ik kan 'm zien zitten in die peer, 't zou me niets verwonderen als dat schepsel Lily in de buurt was. Waarempel, daar zit dat on-beschaamde wezen in de tuin hiernaast! Ja, precies, die Lily bedoel ik, ja, die 't vorig jaar een koekoeksei in haar nest had, tenminste dat zei ze en dat zei haar man, maar ik blijf volhouden, Mary... O, heb jij 't ook gedacht? Zie je wel, dat ik gelijk had? En dat zit nou koket in de beuk op de hoogste tak en twinkleert!

Trouwens, die hele familie van haar is maar zo-zo. Ze gaan niet eens naar het zuiden, 's winters!

Nou, Mary, ik moet eens ophangen, daar komt John met een worm, 't zal wel weer tweede keus zijn, de beste houdt hij voor zichzelf.

Ja, als de kinderen groot zijn, gaan we gezellig samen naar het Bosplan, Mary. Over drie weken, ja, Cheerio!

Een relativerende kijk op 'het milieu'

voordracht ter overdenking en bezinning

"We moeten zorg dragen voor een beter milieu." Het is een stelling waar we het allemaal wel mee eens zijn. Daarom zeggen we: "Think global, act local." Dat wereldwijde denken, dat is er wel. Maar kijkend naar het lokale handelen zien we: dat Rusland nog steeds radio-actief afval in de Noordelijke IJsee dump; Japan, ondanks verdragen, toch gewoon doorgaat met het vangen van walvissen; de VS nog steeds raketten in de ruimte sturen en dat Europa de meest intensieve industrie heeft t r w reld!

Daarom: Act global, je moet er wereldwijd naar handelen, en think local! En lokaal zijn we inderdaad flink aan het denken. Plannenmakers zijn volop bezig met het bedenken van mooie plannen om er maar voor te zorgen dat het beter gaat met het milieu. Maar opvallend is wel dat die plannenmakers - 'de grote heren' - zelf 5 auto's hebben, 3 huizen en per helikopter naar hun werk gaan. Ho,ho! Je moet niet kijken naar anderen maar naar jezelf want: "een beter milieu begint bij jezelf".

Oke, dan kijk ik naar mij zelf: ik adem! Ik adem zuurstof in en koolzuur uit. En dat doe ik niet alleen, dat doen wij met zo'n 5,5 miljard mensen. En door dat met zo'n 5,5 miljard mensen te doen, leveren we een behoorlijke bijdrage aan het broeikas-effect! Ja, maar je moet de zaken altijd van twee kanten bekijken. Oke, dat doen we dan. Maar wat er van achter uitkomt is ook al zo fris niet!

1 persoon... in 1 jaar... en dat met alle aardbewoners tezamen, daar zit vast een luchtje aan. En dan te bedenken dat er in veel landen nog een bevolkings-explosie moet komen. Dat betekent een gigantische vermessing. Kortom: "Een slechter milieu begint bij jezelf".

Desondanks trachten wij aardse stervelingen, het milieu te verbeteren. Dat doen we door: afval scheiden; zuinig zijn met gas, licht en water; meer openbaar vervoer en vooral: kritisch consumeren. Maar tot welke resultaten leidt dat alles nou? Uitstekende! Regelmatig kunnen we een stukje in de krant lezen in de trant van: "De Nederlandse huishoudens gebruiken 20% minder afval! Niet verteld wordt dat het aantal olielozingen is verdrievoudigd en de landbouw, industrie en auto's wereldwijd de vervuiling nog steeds doen toenemen.

Ja, maar we zitten wel op de goede weg, anderen volgen vanzelf. Maar zitten we wel op de goede weg? Minder fosfaten in de wasmiddelen... Al gauw stierven er talloze vissen omdat er minder plankton was. Meer auto's, met katalysator want dat is goed voor het milieu... Dan moeten er weer wegen worden aangelegd, hetgeen weer leidt tot nog meer auto's. En dan de stapels brochures, folders en andere informatiebronnen die ons moeten informeren over een beter milieu. Vermoedelijk is het milieu meer gebaat bij vermindering van deze brochures dan door het inzamelen van oud papier!

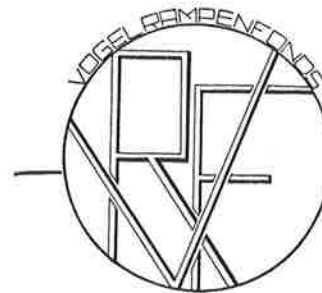
En wat staat er in die brochures? Over het broeikas-effect... Maar lees je vandaag nog in de krant dat de stijgende temperatuur van de aarde opnieuw is bevestigd, de volgende week staat er dat het broeikas-effect nog niet is bewezen! En over het tropisch regenwoud... We moeten kappen met kappen! Behoud het regenwoud! Maar een oerwoud draagt nauwelijks bij aan de zuurstofvoorziening op aarde. Weliswaar produceren de bomen zuurstof zo lang ze leven, als ze dood zijn, gaat die zuurstof weer op. Bij de rottingsprocessen wordt namelijk evenveel zuurstof verbruikt als de planten in hun hele leven hebben gemaakt! Kortom: we weten het nog niet. Vandaag: "Het gaat steeds slechter met ons milieu"; morgen: "Milieuangst is niet nodig". Duidelijk is wel dat we flink moeten betalen om het milieu te redden. Het milieu is een melkkoetje van de overheid. Maar de energiebronnen raken toch op? Een vertraging van het afnemen van de huidige energiebronnen betekent de grote man spekken. De westerse wereld verdient eraan. 'Koeweit' heeft het belang van olie weer eens duidelijk onderstreept. En dat er alternatieven zijn, behoeft geen betoog. Toch is er een gat in de ozonlaag  n... zelfs in de ruimte is er afval want daar zweven duizenden satellieten en honderden rakettrappen.

Het meest sombere scenario kwam van een Australische astronoom. Hij had berekend dat in 2116 het einde der tijden zou zijn. Dan zou namelijk de komeet Swift-Tuttle met een kracht van meer dan een miljoen atoombommen op de aarde botsen. Nog geen week later bleek dat hij een 'klein rekenfoutje' had gemaakt. De Hamburgse Sterrenwacht kwam op grond van nieuwe baangegevens tot de ontdekking dat de komeet de aarde zal passeren op een afstand van ongeveer 55 miljoen kilometer!

Maar wat wij ook schrijven over de aarde en het milieu, de natuur trekt zich er gelukkig weinig van aan. Want de bomen worden elk jaar weer groen en de vogeltjes bouwen elk jaar weer een nestje. Zij hebben geen weet van wat er ons werkelijk boven het hoofd hangt.

De aarde is een speldeprikk in ons zonnestelsel en dit op haar beurt weer een stipje in ons hele melkwegstelsel, M87, en dat melkwegstelsel is ook maar weer een heel klein deeltje van het grote heelal. In dat heelal bevinden zich zogenaamde 'zwarte gaten'. Die zwarte gaten hebben 'honger'. Ze slurpen niet alleen planeten of zonnestelsels op, maar hele melkwegstelsels! En dat kan al sneller gebeuren dan u nu denkt. Misschien zelfs al binnen een paar miljard jaar. Of misschien komt er binnen een paar miljoen jaar wel een grote meteoriet inslag. Laten we tot die tijd maar genieten van de natuur en net als het vogeltje en de boom er het beste van maken!

Jan-Willem van Velzen

Stichting Vogelrampenfond s

De "Berichten uit het Vogelhospitaal 1994/1995" telde vier A4-tjes, t  uitgebreid om in z'n geheel in de TOORTS te publiceren. De redactie heeft een uittreksel gemaakt van de meest markante zaken uit dit rapport.

In juli '94 werd er ingebroken in het Vogelhospitaal en twee van onze papegaaien gestolen. Een maand later werd de voordeur vernield en de laatste twee amazone-papegaaien meegenomen. Vier dagen na die inbraak werd de politie gewaarschuwd, omdat ergens in Haarlem een jongeman de ruiten van zijn eigen woning stond in te gooien. In zijn woning werden twee van onze papegaaien en een beo-kooi die ook uit het Hospitaal ontvreemd was, teruggevonden.

In die zelfde periode sloeg vlak bij het Hospitaal de bliksem in. Een grote vrieskist raakte defect, maar kon gelukkig gerepareerd worden.

Het warme weer was ongunstig voor de gierzwaluwen. Tientallen jonge vogeltjes verlieten te vroeg het nest. Een aantal binnengebrachte beestjes kon door bijvoeding weer vliegvlug gemaakt worden.

Niet alleen scholeksters broeden tegenwoordig veelal op daken, ook zilvermeeuwen doen dat hoe langer hoe meer. Kennelijk om te voorkomen dat hun nesten door vossen worden geplunderd. Het gevolg is dat jongen nogal eens van het dak vallen en ongelukkig terecht komen. Soms duurt het weken voor een verstuikt pootje herstelt.

We maken ons soms zorgen over de kleine witte sierduifjes, die voor trouwerijen worden gekocht om ze, na de huwelijksplechtigheid, bij wijze van vredesduif los te laten. Het zijn volierevogels, die zich in de vrije natuur niet zelfstandig kunnen redden. Ze komen uitgehongerd en verzwakt bij ons binnen.

Begin november landde een zwaan op een spoorrails, juist op het moment dat de wissel omsloeg. Gelukkig kon hij op tijd worden bevrijd. Met een uitgerekte vleugel en gekneusde poot werd hij bij ons binnen gebracht. Dank zij veel baden in de binnenvijver kwam de poot weer in orde en ook de vleugel genas, zodat hij na enkele weken gezond kon vertrekken naar de Mooie Nel.

In de herfst van '94 begon ook de intocht

van de egels weer. Een egeltje werd gevonden in de put van een watermeter. Tot aan de bloedende voetzooltjes toe waren zijn nageltjes afgesleten en het duurde maanden voordat dit herstelde. Een andere egel had last van een kaakontsteking. Er moest een kies worden getrokken.

In januari '95 voltrok zich een afschuwelijke ramp in het Waddengebied, als gevolg van illegaal geloosde olie. Er spoelden massa's olieslachtoffers aan. We boden onmiddellijk hulp aan, want we begrepen dat zelfs voor twee vogelasielen in Friesland zo'n stortvloed van vogels teveel zou zijn. We kregen uit Anjum bericht dat het aantal getroffen dieren de 1000 naderde en het eind nog lang niet in zicht was. Ze verzochten ons zo spoedig mogelijk vogels te komen ophalen. Inmiddels hadden ook de vogelhospitelen van Rotterdam en Middelburg hun hulp aangeboden. Met twee busjes, ieder met drie vrijwilligers, brachten we 250 alken en zwarte zee enden terug. De eerste dagen stierf een groot aantal van hen, uiteindelijk kon slechts een klein gedeelte gered worden. In het noorden kwam het totale aantal slachtoffers in korte tijd boven de 1500 uit. De overheid staat waarschijnlijk weinig stil bij al die scheepswrakken uit de tweede wereldoorlog die dicht bij onze waddeneilanden liggen en waar zich nog olie in bevindt. Ook dit kan grote rampen veroorzaken.

In het voorjaar kwamen vele tientallen jonge eendjes binnen die hun moeder verloren waren. Op tweede paasdag werd de Velsertunnel enige tijd afgesloten om het leven van 8 eendekuijken te redden.

Af en toe komen vogeltjes binnen die helemaal niet gebracht hadden mogen worden. Sinds september is nl. de vogelwet van 1936 veranderd: de meeste vogelsoorten, tot spreeuwen en mussen toe, zijn nu beschermd en het is verboden hun nesten te verstoren. Desondanks kwam het voor dat

de renovatie van een erker, de inhoud van twee nesten met jonge vogeltjes bij elkaar werd gekwakt en bij ons gebracht. Ergens anders kwam men, juist in het broedseizoen, op het idee om de klimop tegen een huismuur te verwijderen, met alle gevolgen van dien. Hulde aan de bouwvereniging die ons om raad vroeg, toen ze tijdens het vernieuwen van schuurtjes een lijsternest met jongen ontdekten. We konden uitleggen dat het uitvliegen nooit meer erg lang kon duren en men was bereid de renovatie van dat ene schuurtje even uit te stellen.

We zijn altijd blij met de hulp die we van anderen krijgen. Vorig jaar hielden de mensen van de Ronde Tafel een wijnactie ten bate van het Vogelrampenfonds. De opbrengst was f 3000,- die gebruikt mocht worden bij de aanschaf van een goede tweedehandse terreinwagen. Voor hetzelfde doel kregen we f 5000,- van de stichting "Rechten voor al wat leeft". We gebruiken de 'nieuwe' wagen om 's winters olieslachtoffers van het strand te halen.

In het komend jaar bestaat het Vogelrampenfonds 40 jaar. Het is daarom zo leuk dat PTT Post aan ons heeft gedacht toen ze in verband met 750 jaar Haarlem een Haarlems doel zochten om te ondersteunen. Het is een goed begin voor ons jubileumjaar!

Inmiddels zet ons technisch team nu alle zeilen bij om de accommodatie voor onze dieren verder te verbeteren. De eerste en tweede quarantaine worden gerenoveerd en er zijn ook plannen om de egelruimte op te knappen.

We zijn blij met alles wat we, mede dank zij uw hulp, tot dusver konden bereiken. Daarvoor hartelijk dank!

Enkele gegevens waar u wellicht wat aan hebt zijn de volgende:
tel.nr. Vogelhospitaal: 023-5255302
tel.nr. Vogelrampenfonds: 023-5255646
adres van dit fonds: Pr. Mauritslaan 117
2051 KC Overveen.
Postbank: 199399.

IJmuiden, 8 november 1995

PERSBERICHT

'Dit is leven!'

Soms lijkt het alsof er niets verandert in het leven, maar als je na een aantal jaren terugkijkt is het toch niet meer hetzelfde. Er kan echter ook iets gebeuren waardoor je leven in één klap verandert. Dat is leven. Over het leven op aarde en wat voor veranderingen er hebben plaatsgevonden vanaf het ontstaan ervan gaat de tentoonstelling 'Dit is leven!'. Deze tentoonstelling is te zien van 11 januari t/m 5 april 1996 in het Pieter Vermeulen Museum. De tentoonstelling is gevarieerd en prikkelt jong en oud tot nadenken over de onderwerpen: 'De veranderende aarde': vroeger zag de aarde er anders uit en alles wat leeft hangt met elkaar samen; 'Wonen': ieder mens, dier en plant heeft zijn eigen 'woning', 'We hebben er genoeg van': waar leven is ontstaat afval; 'Kijk de bodem': over grondgebruik en bodemschatten, zoals fossielen en tot slot 'In leven blijven': over voedsel, voortplanting en gezondheid.

Zondag 17 maart.

M.m.v. Psychiatrisch Ziekenhuis Amsterdam. Beide landgoederen in de contrastrijke overgangszone van oude naar jonge duinen, zijn beter bekend als lokatie van het voormalig Provinciaal Ziekenhuis Santpoort. De rondleiding, gericht op natuur, cultuurhistorie en landschapsaspecten, eindigt bij de overzichtstentoonstelling over het Provinciaal Ziekenhuis in Museum Meerenberg. Vertrek: 10.00 uur, kerk bij de ingang Brederodelaan/Van Ewijckweg, Bloemendaal. Duur: 2,5 uur. Bereikbaar met NZH-bus 71, halte van Ewijckweg. De parkeerruimte is beperkt. Informatie Eric van Bakel, 023 5393507.

Stinzenplantenwandeling Thijsse's Hof
Maandag 8 april, 2e Paasdag.

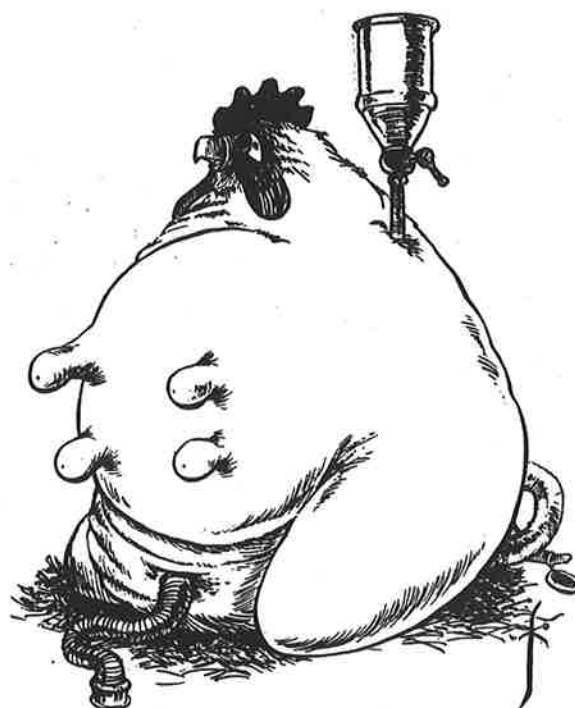
2a 6/4 Voorwandel?

Van 12.00 tot 15.00 uur kan men op eigen gelegenheid wandelen. IVN-gidsen geven onderweg uitleg over de gevarieerde stinzenflora. Tevens is de Groene Winkel van het IVN aanwezig. Ingang: Thijsse's Hof, Mollaan (achter het Pannekoekenhuisje), Bloemendaal. Informatie: Theo Litjens, 023 5280173.

Genetische
manipulatie,

ook
een

"Vogelramp" ?!

Frits Müller, 1976

De Heimanshof

1 ha natuurtuin, gelegen aan de Wieger Bruinlaan te Hoofddorp.
tel. 023 - 5616736, 023 - 5581158, 023 - 5246243.

Geopend: op werkdagen van 9.00 tot 16.00 uur,
en in het eerste weekend van de maand
van 14.00 tot 17.00 uur.

op zaterdag én zondag is er één lezing van 14.30 tot 15.30 uur.

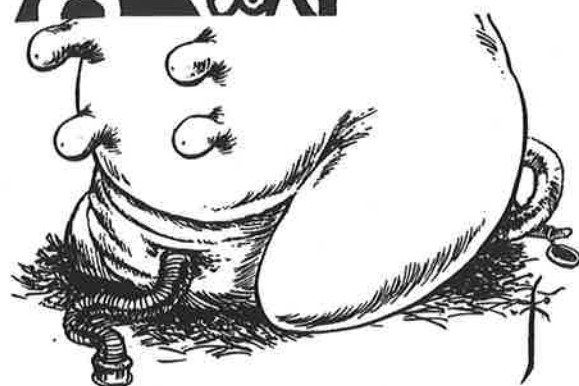
PROGRAMMA

t/m maart 1996

januari 6 en 7	<u>Nieuwjaarsbijeenkomst</u> voor leden en niet-leden de mooiste dia's van het afgelopen jaar
februari 3 en 4	<u>Nieuwe natuur in Nederland (de Millingerwaard)</u> mevrouw J. Wesemael, Amstelveen
maart 2 en 3	<u>Weekdieren, een onbekende groep</u> Henk Dekker, Winkel

Opland, 1974

"Vogelramp" ?!

Frits Müller, 1976

Aktiviteitenprogramma Winter/Voorjaar 1996

Vereniging voor Natuur- en Milieuedukatie, afdeling Haarlem en omstreken
Secretariaat: Mw. J. de Vries, Tel. 023 5331557

Nieuwjaarsfeest in Ter Kleef

Maandag 8 januari 1996, 20.00 uur.

Nieuwjaarsfeest in het Natuur- en Milieucentrum Ter Kleef aan de Kleverlaan te Haarlem. Om allen die het IVN een warm hart toedragen en het vele werk vrijwillig verzetten, ook eens te fêteren. Verzorgd door de Kinderwerkgroep.
Opgeven via brief(kaart) vóór 1 januari a.s. bij:
Hetty van Halder, Snelliusstraat 40, 2014 EA Haarlem.

Excursie Natuurbeheer Koningshof

Zondag 21 januari.

Grazende pony's, omgehaalde bomen... Natuurmonumenten voert een vooruitstrevend en effectief beheer voor gevarieerde natuur. Vertrek: 11.00 uur, parkeerplaats bij ingang Duinlustweg, Overveen. Duur: 2 uur. Informatie: Eric van Bakel, 023 5393507.

Vogelexcursie Amsterdamse Waterleidingduinen

Zondag 18 februari.

I.s.m. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. Vertrek: 10.00 uur, ingang Panneland, Vogelenzangse Duinweg, Vogelenzang. Duur: 3 uur. Toegangskaart verplicht. Kijker meenemen. Informatie: Eric van Bakel, 023 5393507.

Strandexcursie Zandvoort

Zondag 25 februari.

Vertrek: 13.00 uur, voormalig Paviljoen Zuid, Boulevard Paulus loot, Zandvoort. Duur: 2 uur. Informatie: Erna Schreuder, 023 5314647.

Knoppendag Landgoed Caprera

Zondag 10 maart.

Jaarlijks evenement rond het thema knoppen van bomen en struiken.
- Tentoonstelling over het groeiproces van bomen en struiken.
- 11.30 en 13.30 uur: Dialezing. Duur: 30 minuten.
- 12.00 en 14.00 uur: Excursie aansluitend op dialezing.
- De Groene Winkel van het IVN is aanwezig.
De knoppendag kan worden bezocht van 11.00 tot 16.00 uur. Toegangskaart verplicht.
Ingang Caprera: Hoge Duin en Daalseweg, Bloemendaal.
Informatie: Leo v.d. Brugge: 023 5 261584.

Rondleiding Meerenberg/Jagtlust

Zondag 17 maart.

M.m.v. Psychiatrisch Ziekenhuis Amsterdam. Beide landgoederen in de contrastrijke overgangszone van oude naar jonge duinen, zijn beter bekend als lokatie van het voormalig Provinciaal Ziekenhuis Santpoort. De rondleiding, gericht op natuur, cultuurhistorie en landschapsaspecten, eindigt bij de overzichtstentoonstelling over het Provinciaal Ziekenhuis in Museum Meerenberg. Vertrek: 10.00 uur, kerk bij de ingang Brederodelaan/Van Ewijkweg, Bloemendaal. Duur: 2,5 uur. Bereikbaar met NZH-bus 71, halte van Ewijkweg. De parkeerruimte is beperkt. Informatie Eric van Bakel, 023 5393507.

Stinzenplantenwandeling Thijsses Hof

Maandag 8 april, 2e Paasdag.

Van 12.00 tot 15.00 uur kan men op eigen gelegenheid wandelen. IVN-gidsen geven onderweg uitleg over de gevarieerde stinzenflora. Tevens is de Groene Winkel van het IVN aanwezig. Ingang: Thijsses Hof, Mollaan (achter het Pannekoekenhuisje), Bloemendaal. Informatie: Theo Litjens, 023 5280173.

2a 6/4 Voorwandelen?

Deelname aan de activiteiten is gratis. Voor eventuele toegangskaarten dient men zelf te zorgen. Aanmelden voor de activiteiten is niet nodig! Behalve als anders staat aangegeven. De activiteiten gaan altijd door! Bij de activiteiten zijn honden niet toegestaan! Om parkeerverlast op de terreinen te voorkomen, wordt men verzocht om gebruik te maken van de fiets of het openbaar vervoer.

Voor informatie over het openbaar vervoer kunt u bellen: 06 9292 Kosten f 0,50 per min.

Voor deelname aan onze activiteiten zijn deze bepalingen van toepassing, tenzij nadrukkelijk anders vermeld!

Spaarnwoudedag Fort Penningsveer

Zondag 14 april.

Jaarlijks evenement over natuur, cultuurhistorie en beheer van het 1000 jaar oude veenweidelandschap rond Spaarnwoude. M.m.v. Recreatieschap Spaarnwoude en Stichting Buitenverblijf aan de Binnenliede.

- 7.30 uur: Weidevogelexcursie, Hekslootpolder. I.s.m. Vereniging Behoud de Hekslootpolder en de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. Vertrek: Infopaneel, Hoek Spaarndamseweg/ Vondelweg, Haarlem. Duur: 2,5 uur. Kijker meenemen, warm aankleden. Reserveren is niet nodig.

De overige activiteiten zijn vanuit het Fort Penningsveer, onderdeel van de Stelling van Amsterdam. Te bezoeken van 10.30 tot 16.00 uur.

- Tentoonstelling en gelegenheid voor het bekijken van waterdiertjes.
- De Groene Winkel van het IVN is aanwezig.
- 11.00, 13.30, 15.30 uur: Dialezing Veenweidelandschap en de Stelling van Amsterdam. Duur: 30 minuten.

Gedurende de dag is er een ruim excursie-aanbod waarbij o.m. worden bezocht: Molen De Veer, De Stompe Toren van Spaarnwoude, Zoogkoeienboerderij

De Koningshoeve en de vogelhut aan de Spaarnwouderplas. Deelname na reserveren aan de infostand.

- Rondleidingen over het fort. Duur: 20 minuten.
- Diverse wandelexcursies. Duur: 1 à 2 uur.
- 11.30, 13.00 uur: Bootexcursie over de Liede. Duur: 1 uur. *14.30 u*
- 11.30, 14.00 uur: Excursies per paardentram door Dijkland. Duur: 2 uur.
- 11.30, 14.00 uur: Fietsexcursie Dijkland en Oeverlanden van de Liede. Duur: 2 uur. Er zijn fietsen te huur voor f 5,- p.p., uitsluitend voor deelname aan de fietsexcursies. *check*

Voor de excursie per paardentram wordt een vergoeding gevraagd. De overige activiteiten zijn gratis. Ingang Fort: Kruising Lage Dijk/Liedeweg/Kerkweg, Haarlemliede. Vanaf bushalte De Zoete Inval aan de Amsterdamse Vaart, 1 km. Informatie: Eric van Bakel, 023 5393507.

Vogelexcursie Ruigoord

Zondag 21 april.

I.s.m. de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. Ruigoord is het bolwerk van de Blauwborst tot dat het gebied wordt opgeofferd aan haven en industrie. Vertrek: 8.00 uur, Kerk, Ruigoord. Duur: 2,5 uur. **Laarzen** en kijker meenemen. Informatie: Eric van Bakel, 023 5393507.

Kinderexcursie "Voorjaar in de duinen", Kennemerduinen

Zondag 21 april.

Voor kinderen van 4 t/m 10 jaar. Ouders gaan niet mee. Vertrek: 11.00 uur. Bezoekerscentrum Koevlak, Zeeweg, Overveen. Duur: 1,5 uur. Toegangskaart verplicht. Meenemen: Pen, papier en (pot)loep. Informatie: Hetty van Halder, 023 5246488.

Nachtegalenexcursie, Kennemerduinen

Zondag 28 april.

I.s.m. de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. Vertrek: 5.00 uur s'ochtends! Ingang Bleek en Berg, Bergweg, Bloemendaal. Duur: 2,5 uur. Toegangskaart verplicht. Kijker meenemen. Informatie: Eric van Bakel, 023 5393507.

Excursie "Natuur in de stad", Bolwerken

Zondag 28 april.

Vertrek: 14.00 uur, Noorderbrug, Schotersingel/Maerten van Heemskerckstraat, Haarlem. Duur: 1,5 uur. Informatie: Dik Vonk, 023 5254140.

Weidevogelexcursie Hekslootpolder

Zondag 12 mei.

I.s.m. Vereniging Behoud de Hekslootpolder en de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. Vertrek 7.30 uur, infopaneel, Hoek Spaarndamseweg/Vondelweg, Haarlem. Duur: 2,5 uur. Kijker meenemen. Informatie: Fred Hagens 023 5312427.

Rondleidingen Thijsses Hof

Georganiseerd door medewerkers van de Hof en gidsen van het IVN. Iedere eerste zondag in de maand. Vertrek: 14.00 uur, ingang Mollaan (achter Pannekoekenhuisje), Bloemendaal.